

Verksamhetsplan 2010 för Länsbibliotek Dalarna

Länsbibliotek Dalarna är en kunskapsinstitution, en resurs för biblioteksutveckling. Uppdraget är att vara stöd och samarbetspartner för folkbiblioteken, erbjuda fortbildning inom området, kompletterande medieförsörjning samt bistå biblioteken i utvecklingsarbete, projektverksamhet och omvärldsbevakning. Länsbiblioteket synliggör och tillgängliggör Dalalitteraturen och dess författare.

Uppdrag

Styrdokument är Bibliotekslagen SFS 1996:1596, med tillägg Lag 2004:1261, regeringens proposition 1999/2000:79 "Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken", Statens kulturråds uppdrag till länsbiblioteken med prioriterade mål samt Landstinget Dalarnas "Landstinget och kulturen : Vision och mål 2005 – 2010" och Kulturförvaltningens mål i Verksamhetsplan 2010, Landstingsplanen 2010-2013: Ett hälsosammare Dalarna samt Avsiktsförklaring mellan KUR och LTD.

Uppdragsgivare är Landstinget Dalarna, Statens kulturråd samt kommunala och landstingskommunala bibliotek i länet. Länsbiblioteket är en basenhet under landstingets kulturnämnd.

Uppdraget, formulerat av Statens kulturråd, är att svara för kompletterande medieförsörjning, att stå för omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, samverkansprojekt, information och fortbildning till länets bibliotek.

Avsiktsförklaring: I september 2009 undertecknades en Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Landstinget Dalarna avseende kulturverksamhet 2010. Syftet med den fördjupade samverkan är att

- Skapa bättre förutsättningar för konst- och kulturlivets utveckling
- Ge alla i Dalarna tillgång till ett omfattande och varierat kulturutbud av hög kvalitet
- Stärka och utveckla formerna för samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå

Avtal mellan Kulturrådet och länsbiblioteken i landet: Ett dokument om samverkan mellan Statens kulturråd och Sveriges länsbibliotek kring läsrämjande har utarbetats

Regionförstoring: Landstingets kulturförvaltning har också uppdrag att förbereda och arbeta för kultursamverkan inom den planerade Region Svealand.

Samarbetspartners är kommunbiblioteken i Dalarna, andra länsbibliotek i landet, andra regionala institutioner och bibliotek, Högskolans bibliotek, Dalarnas bildningsförbund, skolbibliotek, organisationer, institutioner och myndigheter.

Verksamhetsidén är att genom kvalitetsarbete tillsammans med länets kommunbibliotek och i samverkan med andra aktörer utveckla bibliotekens service till länets kommuninvånare.

Mål

Statens Kulturråds mål för insatser på biblioteksområdet är att stimulera utbudet av och tillgången till litteratur och kulturtidskrifter i hela landet samt öka intresset för läsning. Ett jämställdhets-, tillgänglighets- och mångfaldsperspektiv ska integreras i verksamheten liksom ett barnperspektiv. Barns och ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet ska öka.

Länsbibliotek bistår folkbiblioteken med rådgivning, information, fortbildning och kompletterande medieförsörjning. Bibliotek och bibliotekshuvudmän ska samverka.

Regionala mål

Landstinget Dalarna har antagit fem styrande mål, *de fem perspektiven*, som ska vara genomgripande för hela verksamheten. Det är medborgar-, verksamhets-, medarbetar-, förnyelse- och ekonomiska perspektivet.

Nedan följer de mål som Landstinget Dalarna formulerat för länsbiblioteket att särskilt uppmärksamma i *Landstinget och kulturen, vision och mål 2005 – 2010*.

- stödja biblioteken i lokalsamhället, stärka deras roll i kunskapssamhället och utveckla kommunbiblioteken som mötesplats och lärmiljö
- initiera och stärka samarbete och nätverk med folkbildning, utbildningsinstitutioner och övriga regionala kulturverksamheter
- bidra till att kommunbibliotekens arbete med IT-frågor skapar tillgängliga och interaktiva e-tjänster för medborgarna
- biblioteken blir en arena för integration, kulturell mångfald och öppenhet mot omvärlden
- tillsammans med kommunbiblioteken i nätverk driva läsfrämjande verksamhet för barn, ungdom och vuxna för att stimulera läsupplevelser och främja språkutveckling och demokrati
- alla barn och unga genom biblioteken får redskap att hantera information och finna kunskap samt får tillgång till fantasi och upplevelser
- bibliotekens service och tillgänglighet blir tillfredsställande för alla grupper med särskilda behov
- genom fortbildning stimulera och stödja medarbetare på länets bibliotek i deras lärprocesser så att de kan svara upp mot användarnas behov av vägledning och utföra ett arbete av hög kvalité
- sprida kunskap om litteratur med tonvikt på dalalitteraturen
- göra dalalitteraturen tillgänglig bland annat genom digitalisering av länsbibliografen och genom att läsa in lokal litteratur som talbok

Mål, formulerat för kulturen av Landstinget Dalarna för 2010, är

- Landstingsfinansierade kulturverksamheter ska ha regional spridning och nå ut till länets medborgare
- Landstingsfinansierade kulturverksamheter ska skapa förutsättningar för barn och ungdom att ta del av och medverka i kulturaktiviteter
- Landstingets kulturverksamheter ska utveckla kulturens roll för folkhälsan

Verksamhet

Utvecklingsarbete

Landstinget Dalarnas kulturverksamhet

Länsbibliotekarien är medlem av kulturförvaltningens ledningsgrupp. Här diskuteras bland annat ökad samverkan, kulturens roll i kommande regionförstoring samt mätbara mål och mått för verksamheten. Under 2010 ska ett nytt visionsdokument tas fram.

Ökad samverkan och teknikutveckling inom Dalarna

Samverkan och gemensamma lösningar kring media och IT har diskuterats i länet. För tillfället finns ingen önskan hos kommunbiblioteken att verka mot gemensam katalog eller gemensam webb. Länsbiblioteket bevakar utvecklingen i landet. Ett par bibliotek planerar inköp av RFID-teknik. Tillsammans med övriga länsbibliotek agerar länsbiblioteket för att stödja kommunbiblioteken i arbetet med katalogposter och bibliografisk service i det s k Postprojektet, som har stöd från Statens kulturråd. Ett bibliotek byter bibliotekssystem nästa år.

Det digitala biblioteket

Länsbiblioteket ger kontinuerligt och systematiskt stöd till utvecklingen av kommunbibliotekens egna webbplatser. Länsbiblioteket har utvecklat en ny webbplats www.lansbibliotekdalarna.se i ett nytt verktyg. Den ligger på en server utanför landstinget. Alla medarbetare kan här lätt bidra till och uppdatera webbplatsen. Den litterära webbplatsen, www.dalalitteraturen.se kommer att ses över och utvecklas under 2010. Dalabibliografien på Libris utökas kontinuerligt av en person, anställd för detta.

Biblioteksplaner

Den regionala biblioteksplanen antogs av landstingets kulturnämnd hösten 2007. Den ska revideras under 2010. Arbetet med de kommunala planerna pågår. Sju kommuner säger sig vara klara, en kommun har ännu inte börjat.

*Projekt **Bilden av biblioteket***

Länsbiblioteket deltar i LIM-samarbete i projektet, som har stöd från Statens kulturråd, för att visa folkbibliotekens roll i en rad samhällsutvecklande frågeställningar såsom integration, lärande, demokrati och läsning. Här kommer också bibliotekschefer att delta i arbetet.

Mål och mått

På uppdrag av landstinget formulerar länsbiblioteket mätbara mål för verksamheten och stöder kommunbiblioteket i samma utvecklingsarbete för att bättre kunna visa på effekter av arbetet. Under 2009 har adekvata frågeställningar samlats för att kunna utvärdera bibliotekens

uppfattning om och behov av länsbibliotekets arbete. Fokusgrupper och enkät till bibliotekspersonal planeras för 2010.

Mångspråkig litteraturförsörjning

En referensgrupp för hantering av litteratur på invandrarspråk har bildats. Under 2010 ska gruppen finna former för gemensam användning av bestånden liksom finna former för inköp av litteratur. Det senare görs i samarbete med Sveriges länsbibliotekarier, btj och Internationella biblioteket.

Tillgänglighet

Inför 2010 är biblioteken bra uppdaterade med sina handlingsplaner, de som i stort gällde fysisk tillgänglighet. I projekt **TTT** (Teknik + Trygghet = Tillgänglighet), som stöds av Statens kulturråd, är kommunbibliotekens tillgänglighet digitalt utredd, liksom vilka tekniska hjälpmedel som finns eller skulle passa i biblioteket. Vi har också undersökt bibliotekspersonalens kompetens och säkerhet i att hantera dessa hjälpmedel liksom deras uppfattning om och attityder till vilka tjänster biblioteket ska hjälpa till med. Under 2010 arrangeras fortbildning utifrån noterat behov. Biblioteken kommer att diskutera policy för service i sina personalgrupper.

Mångfald

Länsbiblioteket fortsätter att arbeta för att lyfta fram bibliotekets roll i infrastrukturen för integration i kommunerna. Hösten 2009 genomförs projektet **Ordbok till nya medborgare** i fyra kommuner, där välkomnanden av nya medborgare arrangeras på själva biblioteken. Detta görs i samverkan med integrationsråd, studieförbund, tolkar och vuxenutbildningen, sfi. Lokala politiker överlämnar välkomståvan, en ordbok, och bibliotekspersonalen visar vad biblioteket kan erbjuda som språkstöd och stöd för att hålla kontakt med hemlandet och modersmålet. Under 2010 utvärderar vi insatserna och understöder fortsatt lokal samverkan. Inköp av litteratur på andra språk kommer att intensifieras.

Litterärt läsfrämjande Litteraturhus

Under 2010 pågår år 3 i projekt **Läskonster**. Då fokuseras på arbetet kring ett regionalt nätverk med samsyn i och samverkan kring läsning och läsinspiration. Bland annat kommer gemensam utbildning och reflektion kring Barnkonventionen att erbjudas i hela det regionala barnkulturnätverket. De framgångar som nåts i de tretton medverkande kommunerna i Läskonster ska befästas. Också metoder för läsinspiration för vuxna ska lyftas under 2010.

Ökad samverkan med Folkbildningen

I projekt **Samverkan mellan folkbibliotek och folkbildning för ömsesidig nytta, Vinna/vinna**, pågår arbetet för att stimulera samsyn och samverkan mellan bibliotekspersonal och studieförbund och föreningar lokalt. En seminarieserie med workshops kommer att genomföras tillsammans med kollegerna i Örebro län. Såväl länsbildningsförbund som länsbibliotek deltar i styrgruppsarbetet. Arbetet kommer att stärka kommunbiblioteken som mötesplatser för samtal i angelägna frågor och arrangemang för medborgarna på biblioteket, studieförbunden kommer att finna nya deltagare i sitt arbete.

Projekt **IKT-lyftet**, ett nationellt paraplyprojekt, som startade under hösten, har bjudit in Länsbibliotek Dalarna i arbetet eftersom både projekt Vinna/vinna, Ordboken och TTT arbetar med de frågorna. Det vill säga att i enlighet med bibliotekslagens § 2, som skriver att *Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla*

medborgare, genomföra insatser för att minska den digitala klyftan i samhället. Här planeras också gemensamma möten med folkbildningen och en seminarieserie.

Ökad samverkan med de regionala kulturinstitutionerna

De regionala konsulenterna med barninriktning har startat ett gemensamt utvecklingsarbete för nya arbetsområden och samverkansprojekt. Barns delaktighet och samsyn i nätverket kring barns behov av kultur står i centrum. En gemensam fortbildning utifrån Barnkonventionen planeras som start i arbetet med att bygga ett litterärt läsfrämjande center i Läskonsters år 3.

Länsöverskridande

Utvecklingsprojekt med stöd från Kulturrådet såsom Läskonster, IKT-lyftet, Postprojektet, Bilden av biblioteket och Ökad samverkan mellan folkbibliotek och folkbildning, sträcker sig över länsgränserna i LIM- och länsbibliotekssamarbete. Sveriges länsbibliotekarier driver också tillsammans utvecklingsarbete för att ta tillvara bibliotekens intressen och finna nationella lösningar.

Inför byggandet av region Svealand samverkar länsbiblioteket med kulturinstitutionerna i berörda län.

Litteratur och läsning

Länsbiblioteket utvidgar och förbättrar webbplatsen dalalitteraturen.se för att stimulera till läsning och författarkontakt med inriktning på Dalarna. Vi deltar i samarrangemang kring litteratur inom och utom länet för att visa Dalarnas litterära landskap. Förutom år 3 i Läskonster planerar länsbiblioteket att pröva nya metoder i läsfrämjande för vuxna. I detta arbete tar vi avstamp i det dokument om läsfrämjande, som Statens kulturråd och SLB har enats om.

Fortbildning

Länsbibliotekets personal

I personalgruppen utvecklar vi lärandet i vardagen genom att arbeta med metoderna Reflekterande skrivande, Tidskriftsklubben, Pedagogiska bord och Sex tänkande hattar. Vi fortsätter det processinriktade arbetssättet, som innebär tydliga mål, handlingsplaner, prioriteringar, tidsstudier, utvärdering och återkoppling. Vi arbetar också med att pröva olika metoder i såväl handlednings- som utvärderingsarbete.

Bibliotekspersonal

En uppföljning av den assistentutbildning som genomfördes för några år sedan ska göras. Gemensam fortbildning mellan biblioteks- och studieförbundspersonal för att sträva efter samsyn på uppdraget om folkbildning planeras i projekt "Vinna/vinna".

Barnbibliotek och lässtimulans

Projekt Läskonsters första två år har avslutats. Mycket har hänt. Fortbildning och metodutveckling med gruppen fortsätter. Bland annat ska Barnkonventionens betydelse för arbetet genomlysas liksom kunskap om små barns språkutveckling och uppfattning av berättelser. Länsbiblioteket samlar barnbibliotekspersonal i länet till heldagsträffar flera gånger om året. Gemensam fortbildning i det regionala barnkulturnätverket planeras.

Tillgänglighet

Studiedag om dyslexi, hjälpmedel och lättläst litteratur planeras under 2010.

Teknik som hjälpmedel

Kontinuerlig fortbildning i form av studiedagar inom IT-området och digitala söktjänster genomförs av de fyra konsulenterna liksom information om ny teknik och webbarbete.

Skolbibliotek

Skolbibliotekarierna på länets gymnasiebibliotek inbjuds till all relevant fortbildning som länsbiblioteket arrangerar. Länsbiblioteket har uppmanat gymnasiebibliotekarierna att formulera vilket stöd de önskar. Ett nätverk för bibliotekspersonal på grundskolor startades under 2009. Där kommer också utbildning att erbjudas.

Media

Medieutveckling

Stöd i arbetet med lokala medieplaner ges av mediekonsumenten. Hjälp med inköp av media på invandrarspråk ska ges. Under 2009 genomfördes närstudier och observationer av arbetet i informationsdiskar och utlåningsmaskiner på några bibliotek. Under 2010 kan man bedöma resultatet och därav dra slutsatser av vilket referensarbete som krävs av medborgarna i Dalarna.

Nättjänster

Vi bevakar utvecklingen av nya medier och hur dessa kan användas eller tillgängliggöras i biblioteken. Länsbiblioteket har länsabonnemang på efterfrågade databaser på biblioteken. För personalens egen omvärldsbevakning används Tjänsten Meltwaters.

Lokal litteratur och Dalabibliografen

Genom Dalarnas biblioteksförbund arbetar vi med att tillgängliggöra *Dalabibliografen* på Libris' Specialdatabas för lokalbibliografier. Dalabibliografen utökas kontinuerligt. För detta är en katalogisatör anställd på timbasis. Inläsning av lokal litteratur fortsätter.

Lärande

Kommunbibliotekens roll i infrastrukturen för lärande är fortfarande aktuell, även om de vuxenstudierande har minskat i antal. Distansstudierande vid högskolorna ökar. Dessa grupper är i stort nöjda med kommunbibliotekens service.

Nya grupper av medborgare med andra modersmål än svenska anländer till våra kommuner. Länsbiblioteket bidrar till ökad integration genom att synliggöra kommunbibliotekens roll i språkstöd.

Länsbiblioteket upprätthåller kompetensen i informationssökning och källkritik för att kunna stödja biblioteken i sådan fortbildning. Stöd till skolbiblioteken erbjuds.

Litteratur och läsning

Dokumentet *Gemensamma utvecklingsområden för Statens kulturråd och läns- och regionbibliotekens samverkan kring läsfrämjande* pekar ut fyra strategiska områden att utveckla.

Bok & Bibliotek

Vi sprider kunskap om dalalitteraturen, ger författare med dalaanknytning en arena och skapar nationella kontakter genom att delta med montern Dalalitteraturen på Bok & Bibliotek i Göteborg. 2009 års monterverksamhet, den femte i ordningen, blev en framgång. Arbetet kan inte finansieras utan extra medel. För 2010 ansöker vi åter från landstinget om utvidgad ram för att kunna fortsätta verksamheten. Vi vill erbjuda de publika litterära samtalen i Dalarnas monter och är beroende av författarnas intresse och deltagande. De allra flesta författarna med Dalaanknytning är mycket positiva till deltagande. Verksamheten får stor uppskattning av såväl författare som publik och besökare.

dalalitteraturen.se

Webbplatsen växer och ska nu genomgå förändring för större tillgänglighet. Där ska också finnas länk till den digitala dalabibliografin. Planer finns att under 2010 komplettera författarpresentationerna med filmade avsnitt från deras framträdanden i montern Dalalitteraturen i Göteborg. Planer finns också att utöka förteckningen över Litterära smultronställen i Dalarna.

Författar- och kulturprogram

Länsbiblioteket vill fortsätta dialogen med dalaförfattare och arrangera kulturprogram och författarframträdanden i samarbete med andra kulturinstitutioner i Dalarna. Vi ser gärna biblioteken som arena och mötesplats för dessa arrangemang.

Barn- och ungdomsbibliotek

Barnbibliotekarierna i länet har framtidstro och utvecklar barnbiblioteken med stöd av konsulenterna. Projekt Läskonster har bland annat lett till att barnbiblioteksarbetet blivit mer synligt, personalen har fått verktyg att visa sitt viktiga arbete. Barnverksamheten har t o m utökats på ett bibliotek. Uppgiften är inte bara att vara ett stöd för och ge inspiration till barnen i deras läsning utan att också samhälleligt synliggöra denna folkbibliotekets roll i infrastrukturen för läsning. Skolbiblioteken vill också arbeta med läsning och är intresserade av att ta del av Läskonsters erfarenheter och metodutveckling.

Webbplatser för barn

Konsulenterna för tillgänglighet och barnbibliotek ska tillsammans stödja utvecklingen av barnbibliotekens webbplatser. Fler användarstudier behöver göras.

Tillgänglighet

Projekt TTT

Nästa fas i projektet sker under 2010.

Talböcker

Alla huvudbibliotek och ett stort antal gymnasiebibliotek laddar ner talböcker till låntagarna. Länsbibliotekets arbete inriktas på lokala inläsningar och att finna inläst material på andra språk liksom adekvata webbplatser med bland annat inlästa berättelser för barn.

Inläsning av lokal litteratur

Med hjälp av en timanställd medarbetare läser länsbiblioteket in och publicerar lokal litteratur i Daisy-format. Detta och det äldre inlästa lokala materialet är tillgängligt genom tpb.

Regionalt samarbete

Samverkan

I den regionala biblioteksplan som antagits i Dalarna pekas några områden för samverkan ut. Fortbildning, marknadsföring och transporter är utvecklingsområden.

Folkbildning

Länsbiblioteket har tät kontakt på regional nivå med Dalarnas bildningsförbund, med folkhögskolorna och med Dalarnas författare. Länsbibliotekarien är medlem av bildningsförbundets styrelse. Arbetet kommer att fördjupas och utvecklas också kommunalt under 2010 genom projekt "Vinna/vinna" och Ordboken.

Region Svealand

De län som ansökt om att bilda storregion plus de län i Mellansverige som så önskar kommer att arbeta fram en plan för det framtida samarbetet för att bli en funktionell biblioteksregion.

Jämställdhet

I Handlingsplan för Länsbibliotek Dalarna, som arbetades fram i kompetensanalysen i februari 2003 diskuteras jämställdhet. Följande uppdrag är formulerade:

"Vid nyrekrytering ska jämställdhetsaspekten vara med när det gäller kön, utländsk bakgrund, funktionshinder samt åldersfördelning"

Personalgruppen består av sex kvinnor och en man. Två timanställda män utjämnar könsfördelningen.

Vid våra arrangemang vinnlägger vi oss om att anlita föreläsare som speglar olika aspekter i detta avseende.

Landstinget Dalarna har en jämställdhetsplan för de regionala kulturinstitutionerna.

Personal

Länsbibliotekets personal kommer 2010 att bestå av en chef, fyra heltids konsulenter för barn och unga, media och mångfald, webb och användbarhet, samt litteratur och lärande.

Länsbiblioteket har två heltids assistenter, en som arbetar med fjärrlån och inköp och en som arbetar med talböcker och administration.

Lisa de Souza
länsbibliotekschef